

GEMEENTE VELSEN

Cultuurvisie 2025-2033

**Kunst &
cultuur
kunnen
méér**

Auteurs:

Beleidsadviseurs Kunst en Cultuur
Yvonne Brandenburg & Mette Stam

Versie: 26 augustus 2025

Inhoudsopgave

Visie & uitvoeringsprogramma	3
Visie	3
Uitvoeringsprogramma 2025-2029	5
Inleiding	7
1. Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	9
Kinderen	10
Jongeren	11
Nieuwe doelgroepen actief betrekken	15
Wat gaan we doen?	17
2. Een sterke basis	18
Breed aanbod binnen de gemeente	18
Theater en podium	19
Accommodaties	21
Subsidieregelingen	23
Wat gaan we doen?	24
3. Een aantrekkelijke gemeente	25
Musea	25
Cultureel erfgoed	28
Wat gaan we doen?	32
4. Samenwerking	33
Evenementen	33
Cultuurmarketing en toerisme	34
Wat gaan we doen?	37
Bijlage: Uitvoeringsprogramma	38
Programmaliijnen 2026-2029	40
Uitvoeringsprogramma 2026-2029	43
Lijst met bronnen en artikelen	46

Visie & uitvoeringsprogramma

Visie

Kunst en cultuur is van grote waarde. Het verbindt, versterkt de gezondheid, vergroot leefbaarheid. Het maakt kernen en steden aantrekkelijk en stimuleert de economie en de werkgelegenheid. Afhankelijk van hoe je kunst en cultuur organiseert en invult, geeft het ook een impuls aan kansengelijkheid, talentontwikkeling, participatie en duurzame groei.

Gemeente Velsen ziet kunst en cultuur dan ook als cruciale factor voor een sterk Velsen waar het prettig wonen, opgroeien, ontwikkelen, werken en recreëren is. Voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Nu en in de toekomst. Wij willen dat kunst en cultuur vanzelfsprekend deel uitmaken van het leven in Velsen.

We zetten daarom in op een breed en goed bereikbaar aanbod voor iedereen. Voor alle inwoners en natuurlijk ook ondernemers en bezoekers. Aanbod dat daadwerkelijk bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van Velsen, de economie, werkgelegenheid, economie en een impuls geeft aan kansengelijkheid, talentontwikkeling, participatie en duurzame groei.

We geven daarbij specifiek aandacht aan kunst- en cultuureducatie en aanbod voor jongeren. Want wie vroeg in aanraking komt met cultuur, plukt later de vruchten van waardevolle kennis, vaardigheden en netwerken. Door actief bezig te zijn met kunstvormen als theater, muziek, beeldende kunst en film leren zij vaardigheden die ook buiten de culturele context van waarde

zijn, zoals samenwerken, creatief denken en omgaan met verschillende perspectieven.

Hierbij trekken wij op met uiteenlopende partners. Kunstenaars, scholen, verenigingen, musea en welzijnsorganisaties en de regio (IJmond / MRA West). Want we geloven dat we alleen met de inzet en talenten van allemaal tot een betaalbaar, divers, toegankelijk en aantrekkelijk aanbod voor iedereen kunnen komen.

Waar onze partners vooral organiseren en maken, is onze taak voor te faciliteren en stimuleren vanuit visie. Dat doen we door:

- subsidiëren van aanbod in de breedte (van de bibliotheek, amateursubsidies, cultuureducatie, musea tot evenementen en erfgoed). Met extra focus op aanbod dat bijdraagt aan talentontwikkeling, kansengelijkheid, participatie en duurzaamheid.
- te zorgen voor goed onderhouden en goed toegankelijke locaties die inspireren tot divers cultureel aanbod en verenigingsleven. Waar mogelijk in alle wijken. Die Velsen ook buiten de gemeentegrenzen aantrekkelijker maakt. Met als speerpunt de komende jaren: het realiseren van een multifunctionele schouwburg.
- samenbrengen van en samenwerken met culturele initiatieven en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden.

Uitvoeringsprogramma 2025-2029

Successen 2025

- Start verbouwing Stadsschouwburg
- Verhuizing Pieter Vermeulen Museum gefaciliteerd
- Summer Parks Sessions vervult behoefte aan cultuurweekend
- Velsertop
- De Cirkel in Velsbroek

Hoe zorgen we met alle partners dat kunst en cultuur daadwerkelijk deel uitmaken van het leven in Velsen? Dat leest u hierna in het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Dit programma kent de volgende hoofdstukken. Hierin is niet alleen aandacht voor wat we blijven doen of (meer) gaan doen, maar ook voor de huidige situatie en eventuele aandachtspunten die we daarin constateren.

Het uitvoeringsprogramma loopt vier jaar, de helft korter dan de visie. Dit doen we om tussentijds het balans op te maken en bij te sturen waar nodig.

Het uitvoeringsprogramma kent de volgende hoofdstukken:

- 1 Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen.** In dit hoofdstuk beschrijven we wat we doen om dat mogelijk maken. Hoe we er voor willen zorgen dat kunst en cultuur toegankelijk is voor iedereen. Dat iedereen zich welkom voelt om deel te nemen, te organiseren. Hoe we jongeren en nieuwe doelgroepen willen betrekken.
- 2 Een sterke basis – aanbod en faciliteiten.** Dit hoofdstuk beschrijft hoe het kunst- en cultuuraanbod van Velsen er in brede zin uitziet en wat er bij komt. En welke stappen we zullen zetten om tot een goed (beter) aanbod van accommodaties te komen.
- 3 Een Aantrekkelijke gemeente.** Dit hoofdstuk beschrijft wat er is aan kunst, erfgoed en cultuur, hoe we daar mee om gaan en waar kansen liggen om te vernieuwen
- 4 Samenwerken.** Dit hoofdstuk beschrijft de samenwerkingen binnen de gemeente, de ijmond, de regio.
- 5 Monitoring en Evaluatie.** In dit hoofdstuk staat hoe we zicht willen houden op de voortgang. Dit hoofdstuk wordt ontwikkeld als de visie is vastgesteld.

Inleiding

De cultuurvisie van de gemeente Velsen, genaamd **Beleef cultuur in Velsen!**, liep van 2020 tot en met 2024 en moet dit jaar vernieuwd worden. De gemeente wil de huidige visie actualiseren voor de periode 2025-2033, inclusief een uitvoeringsprogramma voor 2025-2028. De gemeenteraad zal dit document in het najaar van 2025 vaststellen. De DSP-groep heeft de gemeente geholpen met het onderzoek en structuur van de vernieuwde visie. De eerste versie van de visie is voor feedback langs gesubsidieerde culturele organisatie gegaan.

De cultuurvisie **Beleef cultuur in Velsen!** is gebaseerd op vier uitgangspunten en vijf thema's. De uitgangspunten zijn: cultuur voor iedereen, aansluiten op behoeften van inwoners, levendig en zichtbaar, en constante vernieuwing. De vijf thema's zijn: talentontwikkeling, cultuureducatie, sterke basis aan faciliteiten, aansluiting met andere domeinen, en cultuur beleven in Velsen. De gemeente heeft verschillende doelen bereikt, zoals de opening van een nieuwe bibliotheek, het tijdelijk onderkomen van de schouwburg in het Haventheater en de nieuwe locatie van het Pieter Vermeulen Museum.

Sinds de vaststelling van de huidige cultuurvisie zijn er nieuwe ontwikkelingen, zoals een nieuw raadsprogramma en een college uitvoeringsprogramma. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de actualisatie van de cultuurvisie. De gemeente wil meer aandacht besteden aan cultuureducatie, de rol van de stadsschouwburg, en de relatie tussen kunst, cultuur en andere domeinen.

In de aankomende zeven jaar ligt onze focus op cultuureducatie voor kinderen en cultureel aanbod voor jong volwassenen. Er is momenteel een mager aanbod voor de leeftijdsgroep van 15 tot 25 jaar. In bepaalde wijken komen jongeren na verlaten van de basisschool op geen enkele manier meer in aanraking met kunst

en cultuur en daar komt verandering door de culturele leefwereld van jongeren centraal te zetten. Met passend aanbod van culturele instellingen voor jongeren dragen wij bij aan een brede ontwikkeling die invloed heeft op hun denken, bewegen, praten, omgangsvormen en blik op de wereld.

Bij de actualisatie van de cultuurvisie moeten verschillende onderwerpen aan bod komen, zoals de opzet en indeling van de visie, het belang van cultuureducatie, culturele accommodaties, de rol van de bibliotheek, beeldende kunst, het verbreden van het publiek, en samenwerking tussen organisaties en domeinen. Het is belangrijk om concrete beleidsdoelen te formuleren en de rol van de gemeente duidelijk te maken.

Deze visie bouwt voort op eerdere plannen en is afgestemd met inwoners, instellingen, gesprekken met de gemeenteraad en tussen raadsleden en culturele partners, en het burgerpanel en is in lijn met de speerpunten van de regionale visie en met actieplan van regio MRA West.

1. Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen

Kunst en cultuur zijn van onschatbare waarde voor iedere inwoner van Velsen. Ze brengen mensen samen, stimuleren creativiteit en zorgen voor aansluiting tussen generaties, achtergronden en overtuigingen. Door deel te nemen aan culturele activiteiten zoals muziek, theater, beeldende kunst of erfgoedprojecten ervaren mensen plezier, zingeving en een gevoel van gemeenschap. Het is daarom belangrijk dat iedereen mee kan doen, ongeacht leeftijd, inkomen of afkomst. Want een inclusieve cultuur versterkt niet alleen het sociale weefsel van Velsen, maar zorgt er ook voor dat iedereen zich gezien, gehoord en geïnspireerd voelt. Samen bouwen we zo aan een levendige, veerkrachtige en verbonden samenleving.

De Gemeente Velsen zet zich actief in voor een culturele sector die openstaat voor iedereen. We vinden het belangrijk dat makers, producenten, medewerkers én publiek zich welkom, gewaardeerd en gehoord voelen. Iedereen draagt op zijn of haar manier bij aan het culturele leven – en dat verdient respect.

Kinderen

De gemeente Velsen hecht waarde aan een breed en toegankelijk aanbod voor álle kinderen, ongeacht achtergrond of thuissituatie. Door cultuureducatie te verankeren in het onderwijs en samen te werken met culturele instellingen in de gemeente, krijgen alle leerlingen de kans hun talenten te ontdekken en zich cultureel te ontwikkelen. Dat draagt bij aan kansengelijkheid en sociale samenhang.

Alle kinderen op de basisschool komen minimaal een keer per jaar in de schouwburg, lezen via de bibliotheek of school en komen in aanraking met muziek, dans of beeldende kunst. We zetten erop in om vroeg te starten met cultuureducatie op school en in de vrije tijd. Wie vroeg in aanraking komt met cultuur, plukt later de vruchten van waardevolle kennis, vaardigheden en netwerken. Kunst- en cultuureducatie speelt dus een belangrijke rol in de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Door actief bezig te zijn met kunstvormen als theater, muziek, beeldende kunst en film leren zij vaardigheden die ook buiten de culturele context van waarde zijn, zoals samenwerken, creatief denken en omgaan met verschillende perspectieven.

Iedere school bepaalt zelf de intensiteit en de wijze waarop cultuureducatie wordt gegeven. Scholen met een vastgelegde cultuurvisie en een cultuurcoördinator hebben al een stevig programma ingebed met leerlijnen. Andere scholen kiezen voor incidentele activiteiten. Welke vorm van kunst- en cultuuronderwijs een school ook kiest, de gemeente Velsen moedigt dit aan.

Jongeren

Jongeren hebben zowel vrijheid als veiligheid nodig om het leven te ontdekken, uit te proberen, te vallen en weer op te staan. Jongeren halen kracht en inspiratie uit films, muziek, mode, theater fotografie en literatuur. De vorm waarin zich dit presenteert en manifesteert is vaak online. Het is aan het culturele werkveld om aansluiting te vinden en in te spelen op de leefwijze van jongeren. De cultuur van jongeren moet een centrale plek krijgen in ons culturele bestel om zo bij te dragen aan een positieve ontwikkeling.

De educatieprogramma's van culturele organisaties zijn belangrijke initiatieven die de relatie tussen jongeren en hun leefomgeving versterken. Ze stimuleren betrokkenheid bij kunst en cultuur en dragen bij aan de ontwikkeling van een inclusieve en toekomstgerichte culturele infrastructuur in Velsen. Onder andere Kunstform, Koel, het Zee en Havenmuseum, het Bunkermuseum, het Pieter Vermeulenmuseum, Soli, Danceworks en de historische kring Velsen bieden cultuureducatie aan. Ook organisaties met de standplaats buiten Velsen hebben leerlijnen die te boeken zijn voor scholen uit Velsen. In de KCE gids van Kunstform is het totale aanbod terug te vinden.

Een greep uit het aanbod;

- Kunstform heeft een raamwerk ontwikkeld om VO-scholen eenvoudig subsidie te laten aanvragen voor het keuzevak *filmen op school*. Het Haventheater biedt scholen een aantal films uit de koker van Eye, met docu's van NTR Kort!. De thema's uit de films worden op school behandeld door een bijpassend lesprogramma. Voor de kinderen uit het basisonderwijs is er in de herfstvakantie het Cinekid Festival, het grootste film- en mediafestival voor kinderen tussen de 3 en 14 jaar.

- Met de leerlijn Erfgoed Velsen zijn er lesprogramma's voor jonge kinderen o.a. bij Boerderij Zorgvrij *van graan tot pannenkoek* en op Beeckestijn is er voor de bovenbouw van het basisonderwijs een reeks aan geschiedenislessen met een theatrale invulling over het leven op een buitenplaats.
- Bij het Bunker Museum worden de bunkers bezocht nadat er in drie lessen wordt verteld over de inval van de Duitsers, de 'Festung IJmuiden' en de consequenties voor Velsen.

Kunstform heeft de overkoepelende opdracht aangenomen om het aanbod van alle cultuureducatieprogramma's uit de gemeente Velsen actief over te brengen op basisscholen. De zogenaamde cultuurcoaches zijn zichtbaar en benaderbaar voor de scholen. Zij ondersteunen de leerkrachten actief met de keuzes en organisatie van cultuureducatie tijdens schooltijd. De stap naar cultuureducatie in de vrije tijd die aansluit op het programma op school wordt onderzocht. Om dit te laten aansluiten is maatwerk nodig dat nog niet altijd haalbaar is om aan te bieden. Met het Jeugdfonds voor sport en cultuur is het financiële obstakel om deel te nemen verminderd. De bekendheid van het fonds en de spelregels mogen zichtbaarder worden om deelname te vergroten.

Jongeren maken cultuur in eigen wijk

Een ander voorbeeld is *Jongeren maken cultuur in eigen wijk*.

Kunstform stelt voor twee jaar een wijkcultuurcoach aan die samen met jongeren in Zee- en Duinwijk en IJmuiden-West een culturele pilot opzet, uitvoert en evalueert. Het doel is om meer jongeren laten meedoen aan cultuur én hun sociale netwerk versterken. Het is een samenwerkingsproject tussen Kunstform, Welzijn Velsen en het Haventheater.

De wijkcultuurcoach organiseert activiteiten in de wijk – dichtbij, herkenbaar en samen met de jongeren. De focus ligt op jongeren van 12 tot 28 jaar, met ruimte om te onderzoeken waar de behoefte het grootst is. Deze pilot onderzoekt hoe cultuureducatie een vaste plek kan krijgen in deze wijken en hoe we dit succes kunnen uitbreiden naar andere delen van Velsen.

Talentontwikkeling

Velsen is trots zijn op het talent dat zich ontwikkelt bij bijvoorbeeld DanceWorks, Soli, Koell, Muziekles IJmuiden, Unidos en De Jonge Stem. Ook binnen het voortgezet onderwijs ontstaan op eigen initiatief musicalgroepen, koren en dansklassen. Velsen heeft gesubsidieerde en ongesubsidieerde aanbieders van muziek- en zanglessen, evenals bandjes in de meest uiteenlopende genres.

Talent kan zich ontplooien in Velsen. Wanneer meer jongeren actief meedoen aan kunst en cultuur, zal talent nog beter zichtbaar worden en ontstaat er meer vraag naar solide begeleiding. Velsen heeft kwalitatief hoogwaardige lesprogramma's, bekwame docenten en voldoende accommodaties en middelen om die te kunnen bieden. Dit wil de gemeente in stand houden.

Het RTC, regionaal talent centrum, geeft kunstvakonderwijs aan lokaal talent. Vier kunstencentra (Beverwijk, Velsen, Heemskerk en Bloemendaal) geven talent met kans om zich te ontwikkelen en presenteren. Een greep uit het aanbod is het gitaarfestival IJmond, de bandjesavond in Laurentz en *Talent on the move* met danspresentaties.

Participatie

Kunst- en cultuurparticipatie wordt vaker ingezet als instrument om doelstellingen binnen het domein samenleving te bereiken, vanuit de wetenschap dat cultuurparticipatie een gunstig uitwerking kan hebben op verschillende aspecten van de gezondheid. Met wijkgerichte projecten wordt kunst en cultuur ingezet om de inwoners van Velsen te bereiken, te ondersteunen in hun ontwikkeling en positieve impulsen te geven.

Bijvoorbeeld het Pieter Vermeulen Museum (PVM), dat in 2026 zijn deuren opent in Zee- en Duinwijk. Het PVM is een fysieke verbindende factor tussen wijk en duin. Vanuit de tuin van het museum wandel je straks het Nationaal Park Zuid-Kennemerland in. Het museum heeft de doelstelling om inwoners van de wijk te

motiveren om met meer aandacht voor de omgeving, gezonder en groener te leven. Deze levensstijl kan bijdragen aan de positieve gezondheid in de wijk, waardoor mensen zich beter voelen, ziekte kan worden voorkomen, of een goede omgang met ziekte wordt bevorderd.

Toegankelijkheid

Kunst en cultuur is toegankelijk voor elke inwoner van Velsen. Dit kan alleen als alle culturele organisaties hieraan bijdragen. Dit kan door ondersteunende middelen bieden voor mensen met een beperking, fysiek of mentaal, in de opzet van een programma zoals de lengte van een programma of voorstelling en door na te denken over de doelgroep.

Om de participatie te bevorderen is een toegankelijk en zichtbaar aanbod noodzakelijk. Om deelname te stimuleren, heeft de bibliotheek onder andere besloten dat gratis lidmaatschap bij de Bibliotheek voortaan geldig is tot achtentwintig, in plaats van achttien jaar. Deze maatregel ondersteunt jongvolwassenen in hun ontwikkeling op het gebied van onderwijs, werk, sociale relaties en zelfstandigheid en sluit goed aan op onze visie.

Een ander voorbeeld waar de toegankelijkheid succesvol wordt vergroot, is in de samenwerking tussen Het Haventheater en de Stichting Vier het leven. Hierdoor kunnen veel senioren uit de gemeente deelnemen aan het culturele aanbod van het theater, waaronder voorstellingen en filmvertoningen. Ook wordt bij de inrichting van de REX het platform toegankelijkheid al bij de planvorming betrokken. Ook werken verschillende organisaties, waaronder Het Haventheater, de Bibliotheek en verschillende musea samen met scholen om hun bereik te vergroten. 80% van de basisscholen maakt gebruik van de bibliotheek op school. Dit wordt de komende jaren uitgebreid naar het voortgezet onderwijs. Zo raken leerlingen in verschillende lagen van het onderwijs vertrouwd met kunst en cultuur.

Nieuwe doelgroepen actief betrekken

Velsen heeft een bloeiend amateurverenigingsleven, en dat blijven we ondersteunen. Tegelijk kijken we vooruit: sommige verenigingen hebben moeite met vernieuwing door ouder wordende bestuursleden. We gaan daarom actief in gesprek om samen te kijken hoe we kunnen vernieuwen, verjongen en toekomstbestendig blijven – met steun van de gemeente én de Velser Gemeenschap. Gesubsidieerde culturele organisaties hebben de taak om álle inwoners te bereiken. We dagen onszelf uit: sluiten we nog aan bij de samenleving van nu?

We stimuleren actieve deelname aan cultuur, moedigen talentontwikkeling aan en creëren ruimte voor iedereen om mee te doen. Onze aanpak is doelgroepgericht, met initiatieven zoals:

- Het project *Cultuur in de Wijk* voor oudere jongeren en jongvolwassenen;
- Talentontwikkeling bij dansschool Danceworks;
- Een inclusieve programmering in het Haventheater, o.a. met de Regenboogbrigade en een Iftar-maaltijd in samenwerking met de moskee;
- Samenkomen in de duintuin van het Pieter Vermeulen Museum
- Betere voorzieningen voor mensen met een beperking in de theaters
- Muziekles op basisscholen van Soli waarbij leerlingen instrumenten mogen proberen
- Een leerlijn en theaterstuk over De Kanaalgravers van Koel!

De code diversiteit & inclusie en fair practise

Om culturele organisatie in de gemeente te ondersteunen om nieuwe doelgroepen actief te bereiken stimuleren wij de Code Diversiteit & Inclusie. De Code Diversiteit & Inclusie is een gedragscode voor de Nederlandse culturele en creatieve sector, bedoeld om inclusie en diversiteit structureel te bevorderen. De code is opgesteld door en voor de sector zelf en biedt praktische handvatten om een cultuur te creëren waarin iedereen zich welkom, gewaardeerd en gehoord voelt. In 2025 heeft de gemeenteraad de inclusievisie vastgesteld. Met de code diversiteit en inclusie voor de culturele organisatie sluiten we aan op de inclusievisie.

Het doel van de code is om een gelijkwaardige, toegankelijke en representatieve omgeving te creëren voor iedereen. Organisaties worden aangemoedigd om via een nulmeting, een visieontwikkeling, draagvlakcreatie en monitoring actief aan de slag te gaan om een breder publiek en mensen met een andere achtergrond dan de meeste leden te bereiken. Met deze stappen moedigen wij de veelal gelijkgestemde organisaties in Velsen aan om nieuwe leden te bereiken. Wij benadrukken dat diversiteit en inclusie niet vanzelf ontstaan, maar dat het resultaten zijn van bewust beleid en betrokkenheid op alle niveaus. Vanuit de gemeente bieden wij ondersteuning met bijeenkomsten om de code te integreren.

De Fair Practice Code is een gedragscode voor ondernemen en werken in de kunst-, cultuur- en creatieve sector. Het fungeert als een moreel kompas en vraagt voortdurende reflectie op ons werk. De code is gebaseerd op vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie.

De Fair Practice Code is onderdeel van het kunst en cultuurbeleid in Velsen. Stapsgewijs gaat de code gelden als voorwaarden om subsidie te ontvangen. Dit doen we om een inclusieve, duurzame en transparante culturele sector bevorderen. Dit betekent

dat subsidieaanvragers bij de gemeente Velsen initiatieven moet ontwikkelen die solidariteit en diversiteit ondersteunen, vertrouwen opbouwen binnen de culturele gemeenschap en duurzaamheid en transparantie in alle aspecten van culturele productie en besluitvorming integreren.

De Velser Gemeenschap

Stichting De Velser Gemeenschap (VG) bestaat sinds 1953 en vertegenwoordigt tientallen amateurkunstverenigingen op het gebied van zang, muziek en theater en andere culturele initiatieven in Velsen. Met deze doelstellingen wilt de VG een belangrijke schakel zijn tussen culturele organisaties en de gemeente. De stichting beheert ook het Decoratelier, ter ondersteuning van toneelstukken, musicals, concerten en andere voorstellingen.

Wat gaan we doen?

- In 2029 hanteren wij de Code Diversiteit & Inclusie en Fair Pay
- We stimuleren alle scholen om cultuureducatie te geven en hierover een visie te ontwikkelen en vast te leggen
- We gaan in gesprek met amateurverenigingen om de besturen toekomstbestendig te maken
- We stimuleren culturele organisaties om meer te doen voor jongeren

2. Een sterke basis

Een sterke basis bestaat in onze visie uit;

- een cultureel voorzieningsniveau dat past bij Velsen en zijn inwoners
- subsidie aan één podiumvoorziening
- een accommodatiebeleid

Breed aanbod binnen de gemeente

Inwoners vinden het belangrijk dat zij voor een breed aanbod in Velsen terecht kunnen en daarvoor niet afhankelijk zijn van omliggende gemeenten. Desondanks moeten we als gemeente erkennen dat Velsen te klein is om in alle voorzieningen te voorzien.

Het belang van mogelijke aanvullingen wordt zorgvuldig afgewogen en bestaande, regionale voorzieningen worden daarin meegenomen. We maken overzichtelijk wat er al is en wat ontbreekt wordt geïnventariseerd. Met behulp van het burgerpanel onderzoeken we of het lokale voorzieningenniveau aansluit op de behoeften van de inwoners van Velsen, en we staan daarbij open voor suggesties.

Velsen beschikt over een sterke basis aan faciliteiten die een breed cultureel aanbod mogelijk maakt. De afgelopen jaren hebben we die basis ondersteund door voorbereidingen te treffen om de Stadsschouwburg Velsen uit te breiden met onder andere een filmzaal en een vlakke vloer theater. Ook is in Velserbroek

een nieuwe vestiging geopend van de bibliotheek; De Cirkel en in 2026 opent Het Pieter Vermeulen Museum 2.0 de nieuwe permante locatie.

Theater en podium

De komende jaren wordt de Stadsschouwburg Velsen stapsgewijs getransformeerd tot een multifunctioneel cultuurgebouw. een toekomstbestendig cultureel centrum voor theater, popmuziek, film en dans. Hiermee investeert de gemeente in een laagdrempelige culturele voorziening, die ruimte biedt aan zowel professionele podiumkunst als aan amateurkunst, educatie en gemeenschapsvorming.

Het vernieuwde theater zal beschikken over een grote zaal, een vlakke vloerzaal, repetitieruimtes en een filmzaal. Deze uitbreiding maakt een diverse en meerstemmige programmering mogelijk, waarin alle inwoners van Velsen zich kunnen herkennen en waarbij iedereen zich thuis kan voelen. Het tijdelijk onderkomen in het Haventheater is een prachtig tijdelijk alternatief. Er is een ander soort programmering voor de podiumkunsten, er worden films vertoond en de lokale makers kunnen er ook terecht. Het zorgt voor een laagdrempelige beleving, een fijne bijkomstigheid. Het laat ook het gemis van de schouwburg zien; in de stadsschouwburg heeft elke bezoeker goed zicht. Met de toneeltoren en geavanceerde techniek kunnen grote producties worden geprogrammeerd. De techniek draagt bij aan een prachtige ervaring waarbij de akoestiek zorgt voor een rijke beleving.

Een belangrijk doel van het nieuwe cultuurgebouw is het versterken van cultuureducatie voor de jeugd. Het theater werkt aan de opzet van een structureel educatieprogramma, gericht op het bereiken van alle leerlingen in de gemeente. Daarnaast blijft

het theater een belangrijke rol spelen voor de amateurkunstsector in Velsen. Lokale verenigingen behouden en versterken hun plek op het podium met uitvoeringen en jaarlijkse presentaties. Ook voor kleinere amateurproducties is ruimte in het vlakkevloerzaal.

Met een uitgebreid educatieaanbod, een brede programmering en actieve ondersteuning van lokale verenigingen als Bel Canto, Unidos, De Jonge Stem, Danceworks, Muziek en Meer, Soli en de talentenopleidingen, draagt het nieuwe cultuurgebouw bij aan de opbouw van een inclusieve, toekomstgerichte en verbindende culturele infrastructuur in Velsen.

Verenigingen als Soli en Koel beschikken over een onderkomen waar regelmatig voorstellingen worden gehouden. Deze podia ontvangen tot 150 bezoekers per voorstelling en worden georganiseerd door de vrijwilligers van de organisaties en dragen bij aan de podiumvoorziening in de gemeente.

Bibliotheek Velsen

De bibliotheekfunctie wordt in Velsen ingevuld door de Bibliotheek Velsen. In bibliotheken is al langere tijd een verschuiving gaande. Waar eerder de belangrijkste functie was om kennis en informatie beschikbaar te stellen, zijn daarnaast nog vier andere functies relevanter geworden, namelijk: het mogelijk maken van ontwikkeling en educatie, het stimuleren van lezen, het organiseren van ontmoetingen en debatten, en mensen kennis laten maken met kunst en cultuur. De nieuwe bibliotheekwet stelt het vanaf 2026 wettelijk verplicht dat alle vijf deze functies binnen de bibliotheekorganisatie aanwezig zijn. De bibliotheek gaat actief mee in de ontwikkelingen in onze maatschappij, zoals de digitalisering.

Kernpartners zijn Stichting Buitengewoon, De Baak, Stichting Welzijn en Socius. De Bibliotheek vervult in de culturele en sociale infrastructuur dus een steeds belangrijkere rol, en de gemeente

juicht die ontwikkeling toe. Samen met de Bibliotheek Velsen zullen we deze rol verder uitwerken in een nota bibliotheekbeleid.

Accommodaties

Het culturele leven in de gemeente Velsen begint bij voldoende accommodaties. Het faciliteren van vastgoed aan kunstenaars en culturele instellingen behoort tot het beleidsinstrumentarium van het cultuurbeleid, net zozeer als het verstrekken van subsidie. Hoewel er een sterke basis is, zijn er in de gemeente en in de wijk knelpunten op het gebied van de huidige en beschikbare accommodaties voor cultuurbeoefening en presentatie van cultuur, zoals oefenruimtes, ateliers en expositieruimten, verenigingen, muziek en beeldende kunst etc. Buiten de Stadsschouwburg, de Bibliotheek in IJmuiden en De Cirkel in Velserbroek zitten culturele organisaties op verschillende plekken in de knel. Er zijn al veel fysieke ruimtes verdwenen en die trend zet door. Daarnaast vormt achterstallig onderhoud een probleem en is er veel inspanning nodig om bestaande accommodaties te verduurzamen.

Samen met afdeling vastgoed onderzoeken wij welke panden er behouden moeten blijven voor culturele en maatschappelijke functies. Daarnaast onderzoeken wij hoe de toenemende kosten voor gebruik en huur van vastgoed door de culturele instellingen kunnen worden opgevangen. Binnen de begroting voor kunst en cultuur is hiervoor onvoldoende ruimte en de stijgende huurlasten brengen het aantal activiteiten van de inwoners van Velsen omlaag.

Een mogelijkheid die de gemeente heeft, is private eigenaren in de gelegenheid te stellen om hun eigendommen in te zetten als culturele accommodatie. Een andere optie is het fysiek samenbrengen van sociale en culturele organisaties in gezamenlijke accommodaties.

Er zijn een flink aantal nijpende knelpunten bekend:

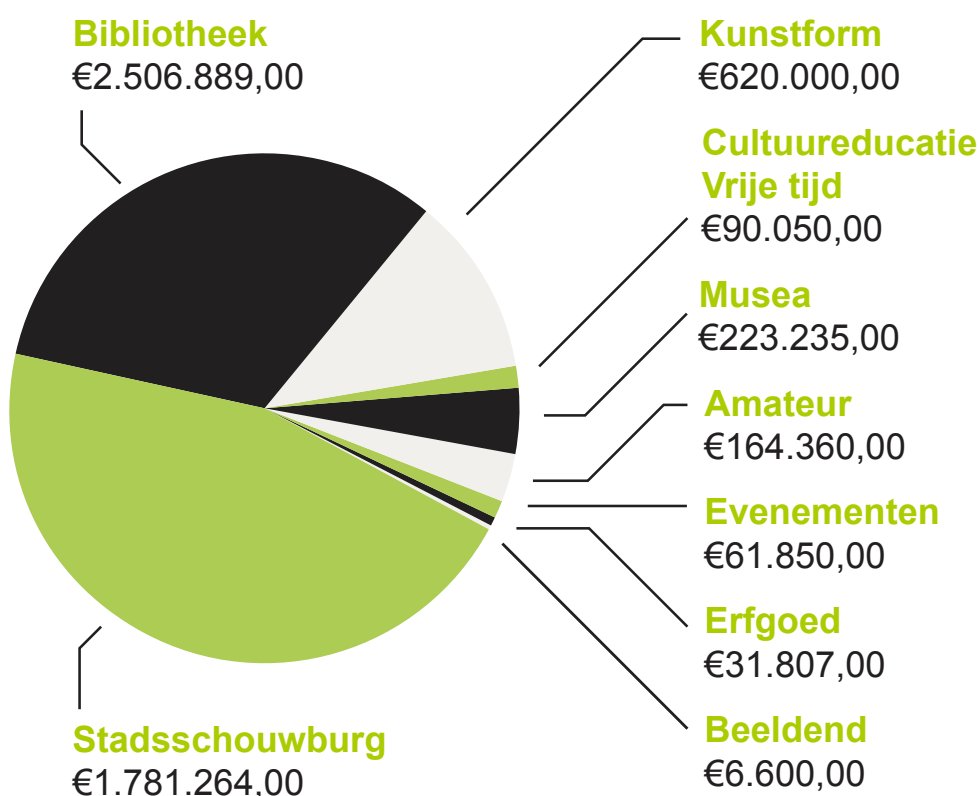
- Het gemeentelijke pand waar nu een kunstenaarscollectief is gevestigd wordt verkocht en nu zoekt het collectief een nieuwe expositieruimte.
- Een aantal kunstenaars is ook opzoek naar atelierruimte.
- Een museum, een muziekschool en een muziekvereniging hebben problemen met het onderhoud van in slechte staat verkerende pand.
- Koel! geeft aan dat de onderhoudskosten hoog zijn van het pand in Driehuis maar dit moet worden gedekt met inkomsten uit activiteiten waarbij vrijwilligers betrokken zijn.
- De Bibliotheek zit in een huurpand van een stichting, waardoor geen invloed uitgeoefend kan worden op de hoogte van de huur.

Subsidieregelingen

De subsidieregeling Sociaal Domein, waar de kunst- en cultuuractiviteiten onder vallen, vormt een fijnmazig systeem van subsidieverlening. Veel amateurgezelschappen worden gesubsidieerd op basis van ledenaantallen en optredens, andere organisaties ontvangen een lump sum-subsidie die in het verleden is opgebouwd met indexaties, of een subsidie op basis van een begroting.

Jaarlijks verstrekt de gemeente bijna € 5,5 miljoen euro subsidie aan culturele instellingen. In afgeronde bedragen:

In 2026 gaan we onderzoeken of deze verdeling van de subsidie nog past bij de prioriteiten die de gemeente stelt. Zo nodig wordt de subsidieregeling aangepast met inachtneming van de juridische voorwaarden die daarbij horen. Ook zal aan een aantal grote instellingen meerjarige subsidie worden verstrekt. Dit is al mogelijk binnen de huidige subsidieverordening, maar er wordt tot nu toe weinig gebruik van gemaakt.

Een apart subsidiebudget, speciaal bedoeld voor nieuwe initiatieven op het gebied van Kunst en Cultuur, kan ruimte creëren voor nieuwe initiatieven in Velsen. De cyclus van de bijbehorende subsidieregeling kan afwijken van de jaarlijkse subsidieaanvraagprocedure, al naar gelang de behoeften in het werkveld. Onderzocht wordt of dit in samenwerking met de twee andere IJmondgemeenten kan worden opgezet.

Het aanvragen van subsidie gaan we toegankelijker maken. Met een visueel stappenplan en een videoboodschap maken we de stappen inzichtelijk en overzichtelijk.

Wat gaan we doen?

- Het Haventheater is het tijdelijke theater zolang de schouwburg gesloten is vanwege de verbouwing
- Er komt een nota bibliotheekbeleid
- Zoveel mogelijk scholen verankeren een visie op cultuureducatie
- De subsidieregeling sociaal domein wordt aangepast
- De aanvraagprocedures voor subsidie wordt toegankelijker

3. Een aantrekkelijke gemeente

Kunst en cultuur spelen een essentiële rol in het versterken van de aantrekkingskracht van Velsen. Door het rijke culturele erfgoed, de musea met een sterke lokale binding, en de inzet van betrokken organisaties en kunstenaars, wordt het verhaal van Velsen zichtbaar en beleefbaar. Dit vormt niet alleen een brug tussen verleden en heden, maar draagt ook bij aan de identiteit, leefomgeving en het positieve imago van onze gemeente.

Musea

In Velsen zijn we trots op de unieke kwaliteiten van onze musea die een sterke binding hebben met onze gemeente. De musea zetten Velsen in zijn kracht. De diversiteit van de ruïne in Santpoort tot bunkers aan zee geeft de diversiteit in landschap aan. Wij vinden het belangrijk dat de verhalen worden verteld van vroeger en dat er ruimte is voor het verhaal van nu.

Het IJmuider Zee en Haven Museum

Het Zee- en Havenmuseum bevindt zich in het historische pand dat is gevestigd op de grens tussen de stad en de haven van IJmuiden. De vaste collectie toont de geschiedenis van de lokale visserij en de maritieme activiteiten. Het museum zoekt naar mogelijkheden om te vernieuwen, zoals met activiteiten die buiten het pand plaatsvinden, maar dit vraagt veel van het bestuur en de leden van de organisatie. De vaste collectie, de wisselende

tentoonstellingen en de rondleidingen zorgen voor een druk op de vrijwillige organisatie

Wij ondersteunen het Zee en Havenmuseum bij het optekenen van verhalen uit het verleden met lokale thema's, zoals over de visserij. Met verhalen van de vissers op zee, de achterblijvers aan wal en de cultuur van de visserij kunnen wij de geschiedenis tot leven brengen. Harde feiten gemengd met de persoonlijke vertelling zorgt voor een volledig beeld aan nieuwe generaties. De gemeente zet zich in om connectie te maken met andere musea in Nederlandse kustplaatsen. Hiermee stimuleren wij de onderlinge betrokkenheid over het nautische erfgoed, wat belangrijk is voor de uiting van de identiteit van IJmuiden.

Het Bunker Museum

Tijdens de editie van open bunkerdag zagen we de interesse in de Schnellbootbunker in IJmuiden. De huidige tijdgeest zorgt ook voor meer draagkracht om de bunkers open te stellen en te restaureren.

Het Bunker Museum heeft met een jong ondernemend bestuur een aantal bunkers onder zijn hoede. Er zijn rondleidingen voor geïnteresseerden en een leerlijn voor scholieren. Met projectsubsidies is er onlangs een loopgraaf aangelegd waar bezoekers doorheen kunnen lopen. Naast gemeentelijke gelden worden ook andere fondsen aangeschreven om deze plannen te realiseren zoals het kopen en restaureren van een kanon.

Door de toenemende bezoekersaantallen is het Bunker Museum gebaad bij een bezoekerscentrum. Momenteel wordt het publiek buiten opgevangen en staat er een mobiel toilet in de duinpan. Het ontwerp is aanwezig, alleen de nodige financiering nog niet.

Pieter Vermeulen Museum

Na vijftien jaar in een tijdelijk onderkomen, gaat het Pieter Vermeulen Museum zich in 2026 permanent vestigen in een voormalig kerkgebouw in het hart van Zeewijk aan de rand van het Nationaal Park Zuid Kennemerland. Het museum gaat zich richten op het vergroten van het bewustzijn tussen mens, natuur en economie. De kernactiviteiten blijven educatief van aard en zijn gericht op een brede doelgroep. De belangrijkste missie is om bezoekers bewust te maken van hun impact op de natuur is. De aanleg van de duintuin wordt een plek voor ontmoetingen, legt bovendien de fysieke aansluiting met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Met de natuurhistorische collectie als vast element, blijft dit museum ook een toeristische trekpleister in de regio. De vaste collectie en de tentoonstellingen gaan over grote thema's als klimaatverandering, het belang van duurzame inzet en de verhouding tussen mens, economie en natuur. Het Pieter Vermeulen Museum 2.0 is een bestemming voor scholieren in alle leeftijden, voor dagtoerisme en een locatie voor participatie met buurtbewoners.

Het museum wordt gerund door een combinatie van betaalde en onbetaalde krachten. Dat de dagelijkse gang van zaken in handen is van vrijwilligers op leeftijd, maakt het museum kwetsbaar. De gemeente moedigt de plannen die klaarliggen voor de inrichting en de activiteiten aan. Samenwerkingen met welzijnsorganisaties in de buurt en het Nationaal Park Kennemerland kunnen bijdragen de doelstellingen te realiseren.

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed betreft alle sporen die bewoners en gebruikers van Velsen door de eeuwen heen hebben achtergelaten.

De aanwezigheid van deze historische overblijfselen vertelt over de geschiedenis van de regio en daarmee specifiek over de maatschappij en de historische levenswijze op deze plaats. Het verleden is medebepalend voor de identiteit en de leefomgeving binnen de gemeente nu, en draagt in hoge mate bij aan het positieve imago van Velsen. Het respecteren van cultuurhistorische waarden zorgt ervoor dat het karakter van een gebied kan worden behouden, zelfs bij moderne ingegrepen en toevoegingen. Zo blijven bestaande kwaliteiten van de ruimtelijke omgeving gewaarborgd.

De inzet voor de instandhouding van dit erfgoed gaat verder dan enkel interesse en respect voor het verleden. Beleid op het gebied van monumentenzorg in brede zin is geen kwestie van nostalgie en ook geen poging om ruimtelijke of maatschappelijke ontwikkelingen tegen te gaan. Het doel is niet om een gebied of object te 'bevriezen' maar juist om ruimtelijke kwaliteiten te behouden en te versterken door een kwalitatieve impuls te geven als uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen. Een partner voor het ontsluiten van erfgoed is de Historische Kring Velsen. De Historische Kring doet onderzoek en geeft rondleidingen en lezingen. Henrick de Keyzer zorgt voor Landhuis Beeckestijn en De Ruïne van Brederode wordt beheerd door de Stichting Monumentenbezit waardoor er tal van activiteiten plaatsvinden. Met verhalen uit het verleden brengen deze organisaties het erfgoed tot leven.

Erfgoedbeleid versus cultuurbeleid

Erfgoedbeleid en cultuurbeleid vullen elkaar aan, maar het zijn verschillende disciplines. Erfgoedbeleid is gericht op behoud van erfgoed zodat het kan worden doorgegeven aan volgende generaties. Cruciaal bij het behoud van erfgoed zijn het

monumenten- en archeologiebeleid. Voor cultuurbeleid vormt het behoud van erfgoed een belangrijke basis. De geschiedenis van onze gemeente kan namelijk door middel van cultuurbeleid zichtbaarder worden gemaakt. En bijvoorbeeld met tekst en uitleg kan de betekenis van dat erfgoed voor de inwoners van Velsen worden verdiept. In samenwerking met verschillende partners uit het veld willen we het cultureel erfgoed breder onder de aandacht brengen, met als doel om het erfgoed voor de toekomst te beschermen en behouden.

Een overzicht van activiteiten en projecten op het gebied van cultuurbehoud:

- Gemeentelijke Monumentenlijst
- Subsidie onderhoud/restauratie gemeentelijke monumenten
- Informeren eigenaren monumenten
- Open Monumentendagen
- Informatieborden

De gemeentelijke kunst collectie

De collectie bestaat uit 2D, 3D, binnen- en buitenkunst. Van historisch werk tot kunst. De conditie van de werken zijn wisselend en de waarden die we er aan toe wijzen ook. Waarde van kunst is niet alleen in geld uit te drukken.

Lange tijd was de waardering van erfgoed uitsluitend in handen van erfgoedprofessionals als (kunst)historici, museologen en archeologen. Maar de wereld verandert en daarmee ook de kijk op de waardering van erfgoed. De expert is niet de enige die daarover kennis of een mening bezit. Om in te spelen op deze veranderde kijk en om de mening van anderen bij een waarderingsproces te betrekken, heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een systematiek ontwikkeld voor de waardering van (museale) objecten en (deel)collecties. De beschreven aanpak volgt zes

opeenvolgende stappen. Binnen de gemeente Velsen gaan we een collectieplan maken met deze systematiek met als doel de collectie te verminderen door werk af te stoten. Daarnaast ontwikkelen we een langdurige visie over de collectie waarin ruimte komt voor aankopen in de toekomst.

Met een collectieplan gaan we de gemeentelijke collectie op waarde te houden. Dit doen we met een museale weegschaal collectiewaardering, een waarderingsmethodiek.

In 2025 is er geïnvesteerd in het onderhoud van de kunstobjecten in de openbare ruimte. Hierdoor hebben de kunstwerken weer smoel gekregen en vallen op. Een deel van de gemeentelijke kunstcollectie was zichtbaar in het Raadhuis voor de Kunst in Oud-Velsen. Het pand wordt afgestoten en verkocht. De opgeslagen stukken worden ondergebracht op het gemeentehuis en wij zetten ons in om andere atelierruimtes te zoeken voor kunstenaars uit Velsen. De kosten voor restauratie zijn hoog en hebben geen dekking in de huidige begroting. Verzekeringspremies vallen opvallend genoeg niet onder de premies van financiën maar liggen bij de subsidiepot van kunst en cultuur. De betrokken partijen zijn hierover in contact.

Er is een aantal stukken in bruikleen bij regionale musea. Dit zorgt voor zichtbaarheid die wij anders niet kunnen bieden. Hoe meer zichtbaarheid van ons erfgoed hoe meer bewustzijn. De interesse van inwoners op erfgoed is groot, de gemeentelijke collectie kan daaraan bijdragen.

Kunstcommissie

De kunstcommissie bestaat uit drie professionele kunstenaars. Zij adviseren het college van burgemeester en wethouders over het gemeentelijk kunstbeleid. De drie leden wonen en werken niet in de gemeente Velsen. Het doel van de Kunstcommissie is om een bijdrage te leveren aan het kunstklimaat in Velsen en om aandacht te geven aan het beleid van beeldende kunst. De

kunstcommissie wordt ingeschakeld om advies te geven over nieuwe kunstopdrachten, stedelijke vernieuwing en wordt de commissie benaderd om advies te geven over bestaand werk dat bijvoorbeeld moet worden verplaats of gerestaureerd.

Wij vinden het advies van de commissie belangrijk. Afwegingen van de commissie zijn onpartijdig, belangeloos en zet zich ten alle tijden in voor het kunstklimaat in Velsen. De commissieleden krijgen een vergoeding voor de tijd dat zij kwijt zijn aan een advies, geen vacatie vergoeding. Met deze tegemoetkoming laten we zien dat we het werk van de commissieleden op waarde schatten. Als er een advies wordt gevraagd verwachten door projectleiders van de gemeente zullen daar ook de kosten worden gemaakt.

Archieven

De archieven van de gemeente Velsen, Haarlem en het Rijk zijn opgeslagen bij het Noord-Hollands Archief (NHA). Gezien het belang van erfgoed en de digitalisering daarvan, staan we pal achter het streven van NHA om deze stukken niet langer alleen te archiveren, maar ook voor het publiek toegankelijk te maken. De Historische Kring Velsen vervult een belangrijke rol in het toegankelijk maken van de geschiedenis van Velsen. Het doel van de organisatie is het stimuleren en coördineren van onderzoek, evenals het vastleggen en bekendmaken van de geschiedenis van Velsen en zijn inwoners. Daarnaast zet zij zich in voor de instandhouding van historische objecten.

Archeologisch Depot

De provincie Noord-Holland heeft de wettelijke taak om een archeologisch depot in stand te houden. Dit depot maakt onderdeel uit van Het huis van Hilde in Castricum. Hier worden, met het oog op behoud, onderzoek en toegankelijkheid, ook de archeologische vondsten uit Velsen opgeslagen. Een permanente tentoonstelling over de archeologie en de bewonersgeschiedenis van Noord-Holland toont ook de vondsten uit Velsen.

Wat gaan we doen?

- Monumentenstatus Festung IJmuiden
- Visie op cultureel erfgoed Velsen
- Collectieplan voor de gemeentelijke kunstcollectie
- Nieuwe voorzitter kunstcommissie
- Digitaliseren archieven Velsen bij NH archief

4. Samenwerking

Deelname aan cultuur en erfgoed heeft een aantoonbare, positieve invloed op sociale samenhang, mentaal welzijn, positieve gezondheid, de leefbaarheid van wijken en dorpen, het vestigingsklimaat en de economie. Daarnaast stimuleert het een gevoel van trots, identiteit, saamhorigheid en zingeving. Kunst, cultuur en erfgoed dragen dus ontegenzeggelijk bij aan bredere sociaal maatschappelijke opgaven. Zo zijn verenigingen, erfgoedgemeenschappen en informele groepen belangrijke bronnen voor saamhorigheid in onze samenleving. We kunnen niet vaak genoeg zeggen: kunst en cultuur is voor iedereen, van jong tot oud, en voor inwoners van verschillende culturele achtergronden. Zeker in een tijd waarin de wereld snel verandert en groepen mensen tegen elkaar worden opgezet, is het van belang om ons tegen intolerantie te verzetten en de verbindende kracht van kunst en cultuur te benutten.

Om meer Velsenaren te laten kennismaken met cultuur, moedigen we samenwerking aan, en verbinden we cultuur aan andere thema's en activiteiten. Zo kan kunst en cultuur heel goed worden ingezet op het sociale domein, door culturele activiteiten in te zetten voor kwetsbare doelgroepen. Daarnaast sluiten we aan bij projecten uit de Regiodeal Amsterdam-West .

Evenementen

Jaarlijks subsidieert Velsen diverse grote en kleine evenementen, zoals het Havenfestival, Summer Park Sessions en activiteiten op de Ruïne van Brederode. Ook bestaat er een aantal drukbezochte ongesubsidieerde festivals, zoals Dorpsfeest Santpoort, Zomerfestival IJmuiden en de grote muziekfestivals in Spaarnwoude. Grote festivals en kleinere evenementen maken het cultuurhistorische erfgoed van Velsen zichtbaar. Denk

bijvoorbeeld aan de harddraverijen met paarden, als onderdeel van de UNESCO werelderfgoed. Ook versterken de evenementen de diverse identiteiten die horen bij de gemeente Velsen: van een levendige haven met industrie, tot brede duinen en watersport. En niet in de laatste plaats brengen ze de nodige levendigheid in gemeente.

Kunst- en cultuursubsidies worden alleen ingezet voor die (onderdelen van) evenementen die een cultureel karakter hebben en gratis toegankelijk zijn voor een groot publiek, en/of waar ruimte is voor lokale makers om zichzelf te presenteren. De gemeente kiest ervoor om de huidige evenementen voor langere tijd te behouden en blijft in gesprek over de inhoud, duurzame werkwijze en het open karakter van de evenementen.

De velser Top

Met de voorgaande cultuurvisie werd het startsein gegeven voor de jaarlijks terugkerende CultuurTop, die sinds 2025 onderdeel uitmaakt van de VelsenTop. Tijdens die bijeenkomst worden samenwerking tussen diverse culturele, maatschappelijk en commerciële organisaties vanuit verschillende domeinen gefaciliteerd en gestimuleerd. Dit geeft organisaties de kans om kennis te maken, kennis te delen, onderling de samenwerking op te zoeken, samen te experimenteren en activiteiten te ontwikkelen. Het doel daarvan is om zo een inclusief aanbod voor de inwoners van Velsen op te bouwen. Afgelopen Top was een samenkomen van de horeca-, evenementen- en cultuurtop. Dit is vanuit Kunst en Cultuur goed bevallen en we zien deze samenvoeging aankomende jaren graag terug.

Cultuurmarketing en toerisme

Evenementen vergroten de bekendheid en levendigheid van Velsen. Ze vormen, met name voor veel dagbezoekers uit Noord-Holland, een belangrijke reden om een (eerste) bezoek

te brengen aan de gemeente. Op evenementen zoals het Havenfestival IJmuiden en PreSail maken veel Velsenaren kennis met kunst, cultuur en erfgoed. Het culturele festival Summer Park Sessions is de afgelopen jaren mede door de gemeentelijke subsidie uitgegroeid tot een jaarlijks feest waar iedereen gemakkelijk kan binnenlopen om te zien hoe talentontwikkeling en culturele activiteiten en optredens hand in hand gaan. Naast deze succesvolle voorbeelden, blijven ook nieuwe initiatieven en (IJmondiale) samenwerkingen het licht zien, zoals de locatietheater-evenementen onder de naam de Manifest, georganiseerd door de Theatermanifestatie.

Het gemeentelijke team Kunst en cultuur werkt nauw samen met Citymarketing en met de afdeling Evenementen. Hierbij wordt bekeken op welke punten kunst en cultuur nog meer gekoppeld kan worden aan toerisme en recreatie om zo het profiel van Velsen te versterken en de aantrekkingskracht te verhogen. De subsidie aan grote evenementen met ruimte voor lokale makers en amateurgezelschappen wordt gecontinueerd.

Groene cultuur zone

De IJmond kent een aantal buitenplaatsen en buitenhuizen. Dit zijn mooi onderhouden stukken privé-land met een grote woning waarin families bezoek ontvingen buiten Amsterdam. De families waren welvarend en konden zaken relaties imponeren met tuinen, kunst en statige panden. Deze buitenhuizen zijn onderdeel van ons cultureel erfgoed. Het onderhoud en uitbating ligt bij diverse organisaties en het bezit zit soms nog in nazaten van de families.

Door een ander perspectief, een ander verhaal, te bieden over de buitenplaatsen in de IJmond laten we zien wat de relaties zijn met ons koloniaal verleden. Veelal zijn de verdiensten van de welgestelden uit het verleden verdiend door handel overzee en dat werd mede mogelijk gemaakt door tot slaaf gemaakte mensen. Wij vinden het belangrijk om deze kant van de geschiedenis te vertellen en in beeld te brengen. De voorzichtige plannen die er

liggen om deze kant van de geschiedenis onder de aandacht te brengen juichen wij toe en is een kroon op de samenwerking tussen cultuurbeleid, Citymarketing en de vastgestelde inclusievisie Velsen.

de IJmond

In 2019 hebben de gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk gezamenlijk een IJmondiale Cultuurvisie vastgesteld. Ambities die hierin worden genoemd zijn: de culturele identiteit versterken, de IJmond positioneren als cultuurhistorische regio en cultuurparticipatie verhogen. Om deze ambities te bereiken zijn drie strategische punten naar voren gekomen:

- **Zichtbaarheid van het aanbod vergroten** – Resultaten zijn geboekt op met de streekomroep en de nieuwsbrief Monumenteel, ook zijn er IJmondiale fiets- en wandelroutes. Ruimte voor verbetering is er nog op het gebied van promotie van elkaars culturele agenda's.
- **Cultuureducatie** – Er vindt veel samenwerking plaats tussen de cultuurcentra voor cultuureducatie, zoals FIX maakonderwijs, NPO-cultuureducatie, Regionaal Talentencentrum, Talentstroom Dans, en de Volksuniversiteit. Het is een wens van de IJmond om samen een broedplaatsenbeleid te ontwikkelen.
- **Initiatief bevorderen** – Theatermanifestatie IJmond en Gitaarfestival en zijn voorbeelden van gezamenlijke projecten waarbij twee of drie gemeenten met elkaar samenwerkten en ook gezamenlijk subsidieafspraken hebben gemaakt. Initiatiefnemers vinden het nog wel lastig om bij drie verschillende gemeenten te moeten aankloppen voor subsidie. Een gezamenlijke subsidiepot voor IJmondiale initiatieven is wenselijk.

Samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Als kerngemeente vertegenwoordigt de gemeente Velsen de drie IJmondgemeenten in de Metropoolregio Amsterdam, portefeuille Kunst, cultuur en erfgoed. In dit verband werken we samen aan het bevorderen van de cultuurparticipatie en het faciliteren van toekomstbestendige cultuur- en erfgoedsectoren in de metropool. Hierbij wordt gekeken naar het bevorderen van samenwerking, zichtbaarheid en toegankelijkheid, cultuureducatie en talentontwikkeling, ruimte en duurzaamheid en erfgoed. Dit krijgt vorm in het Meerjaren Uitvoeringsprogramma 2025 – 2028 van de MRA. De hoofddoelstellingen van het programma Kunst, Cultuur & Erfgoed zijn:

- Het bevorderen van de cultuurparticipatie in de gehele MRA.
- Het faciliteren van toekomstbestendige cultuur en erfgoedsectoren in de gehele MRA.
- Talentontwikkeling

Wat gaan we doen?

- Subsidie verstrekken aan evenementen met cultureel, lokaal en open karakter
- Jaarlijkse Cultuurtop combineren met de VelsenTop
- Subsidie verstrekken voor eenmalig jubileumjaar 150 jaar IJmuiden in 2026
- Verbindende erfgoed route faciliteren; de groene cultuur zone
- Opzetten van de streekomroep
- Culturele agenda's afstemmen
- Onderzoek cultureel IJmond fonds

Bijlage: Uitvoerings- programma

Cultuurvisie gemeente Velsen 2025–2033

Deze uitvoeringsagenda vormt de vertaling van de Cultuurvisie 2025–2033 naar concrete doelen, acties en resultaten voor de eerste uitvoeringsperiode (2026–2029). In het beknopte overzicht staan de opgaven voor de huidige bestuursperiode en het jaartal waarin we verwachten klaar te zijn.

Het uitvoeringsprogramma werkt volgens de lijn:

Visie → **Doelen** → **Acties** → **Resultaten**.

De ambities uit de cultuurvisie zijn onderverdeeld in vier programmalijnen, gelijk aan de hoofdstukken van de visie, met een nieuw hoofdstuk Monitoring & Evaluatie. Per programmalijn is aangegeven wat we blijven doen, wat we versterken en wat we nieuw ontwikkelen in de periode 2026–2029.

In 2029 maken we een nieuw uitvoeringsprogramma aan de hand van het nieuwe hoofdstuk 5. Monitoring en Evaluatie. In dit hoofdstuk laten we zien hoe we informatie gestuurd werken. Door de inzichten die we opdoen uit monitoring en evaluatie pilot van de cultuurvisie maken we een volgend uitvoeringsprogramma voor de periode 2030-2033.

Monitoring en evaluatie via de pilot informatiegestuurd werken

Het ontwikkelen -en voor het eerst vullen en toepassen- van de M&E-paragraaf is een van de pilots die Bedrijfsvoering opkakt om invulling te geven aan informatiegestuurd werken. De pilot Informatiegestuurd werken richt zich specifiek op informatiegestuurd werken binnen de beleidscyclus Kunst en Cultuur. Daar willen we in lijn met de wens van het college, auditcommissie en presidium, stapsgewijs al lerende vorm aan geven. Het werken met pilots sluit aan op de visie en strategie op informatiegestuurd werken die het college 10 maart 2026 vaststelde.

De voortgang van het uitvoeringsprogramma wordt periodiek gemonitord. Hierbij wordt gekeken naar besteding van middelen, ambtelijke capaciteit, voortgang van acties en maatschappelijke effecten. Het burgerpanel wordt ingezet om ontwikkelingen in cultuurdeelname en tevredenheid te volgen.

Om goed zicht te houden op de voortgang van het uitvoeringsprogramma en zo nodig bij te kunnen sturen, zullen we voortgang periodiek monitoren en evalueren. Om dat goed te doen, zullen we een monitorings- en evaluatieparagraaf (M&E-paragraaf) ontwikkelen, invullen en uitvoeren.

In de M&E-paragraaf beschrijven we op een gestructureerde manier hoe we voortgang, effecten en leerpunten volgen tijdens de uitvoering. En hoe we het college daarover informeren. Zodat het college periodiek inzicht krijgt in de stand van zaken: wat is gerealiseerd, welke resultaten worden zichtbaar worden en waar is bijsturing nodig ten aanzien van de uitvoeringsagenda passend bij de Cultuurvisie 2025-2033.

Programmalijnen 2026-2029

Programmalijn 1 – Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen

Doelen:

- Verhogen van cultuurdeelname onder alle inwoners, met extra focus op kinderen en jongeren.
- Vergroten van toegankelijkheid voor makers en bezoekers.
- Versterken van talentontwikkeling
- Versterken van cultuureducatie.

Acties:

- Cultuureducatie structureel onderdeel van het onderwijs maken. Wij stimuleren alle scholen om cultuureducatie te geven en hierover in gesprek een visie te ontwikkelen en vast te leggen. Zoveel mogelijk scholen verankeren een visie op cultuureducatie
- Ontwikkeling cultureel aanbod voor jongvolwassenen. We stimuleren culturele organisaties om meer te doen voor jongeren
- We gaan in gesprek met amateurverenigingen om toekomstbestendigheid van de organisaties te bespreken
- Verbeteren toegankelijkheid van subsidieaanvragen en gemeentelijk contact.
- Ondersteunen van talentontwikkeling en wijkgerichte initiatieven.
- In 2029 hanteren wij de code diversiteit en inclusie en fair practice

Beoogde resultaten:

- Inwoners ervaren plezier, zingeving en verbondenheid.
- Alle kinderen doen vaardigheden, kennis en netwerken op via cultuur.
- Jongeren vinden aansluiting bij culturele activiteiten in Velsen.

Programmalijn 2 – Culturele voorzieningen

Doelen:

- Een toekomstbestendige culturele infrastructuur.
- Basis op orde bij culturele instellingen.
- Voldoende en passende accommodaties voor cultuur.

Acties:

- Realisatie vernieuwde stadsschouwburg. Het haventheater is het tijdelijke theater zolang de schouwburg gesloten is vanwege de verbouwing
- Onderzoek subsidieregelingen en weerbaarheid instellingen.
- Ruimte voor innovatie, experiment en nieuwkomers.
- Er komt een nota bibliotheekbeleid
- De aanvraagprocedures voor subsidie wordt toegankelijker
- Motie 40: Inzichtelijk maken knelpunten qua huisvesting van culturele organisaties, aangevuld met actieplan

Beoogde resultaten:

- Culturele instellingen zijn financieel en organisatorisch toekomstbestendig.

Programmalijn 3 – Een aantrekkelijke gemeente boordevol erfgoed

Doelen:

- Versterken van identiteit en aantrekkingskracht van Velsen.
- Erfgoed zichtbaar en beleefbaar maken.

Acties:

- Ontwikkelen visie cultureel erfgoed.
- Ondersteunen musea en erfgoedpartners.
- Verbeteren beheer en zichtbaarheid gemeentelijke kunstcollectie.
- Monumentenstatus Festung IJmuiden
- Collectieplan voor de gemeentelijke kunstcollectie
- Digitaliseren archieven Velsen bij het Noord-Hollands archief

Beoogde resultaten:

- Erfgoed draagt bij aan leefbaarheid, toerisme en educatie.

Programmalijn 4 – Samenwerking

Doelen:

- Versterken samenwerking binnen Velsen, IJmond en MRA.
- Cultuur verbinden met andere domeinen.

Acties:

- Jaarlijkse VelsenTop.
- Ondersteunen culturele evenementen. subsidie verstrekken aan evenementen met cultureel, lokaal en open karakter
- Afstemmen culturele agenda's en onderzoeken cofinanciering.
- jaarlijkse VelsenTop
- Opzetten streekomroep
- Culturele agenda's afstemmen
- onderzoek lokaal cultureel fonds
- Cultuur zorgt voor verbanden en verbinden in de samenleving, op het gemeentehuis, in de IJmond, de regio en de MRA.

Uitvoeringsprogramma 2026-2029

Periode	Opgaven Visie op Velsen 2050	Programmalijn Cultuurvisie	Onderdeel
Doorlopend	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	Aanbod voor jongvolwassenen vergroten
Doorlopend	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	Talentontwikkeling & wijkinitiatieven
Doorlopend	Kwalitatieve groei	Een aantrekkelijke gemeente bordevol met erfgoed	Subsidie onderhoud monumenten
Doorlopend	Dienstverlening en Samenspel	Samenwerkingen	Jaarlijkse VelsenTop
Doorlopend	Vergroten kansen-gelijkheid en meedoen	Samenwerkingen	Ondersteuning culturele evenementen
Doorlopend	Kwalitatieve groei	Samenwerkingen	Pont-tot-Park
Doorlopend	Bedrijfsvoering	Monitoring & Evaluatie	Jaarlijkse Monitoring en Inzet Burgerpanel

Periode	Opgaven Visie op Velsen 2050	Programmalijn Cultuurvisie	Onderdeel
2026	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	Toegankelijkheid subsidies verbeteren
2026	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Culturele voorzieningen	Nota Bibliotheekbeleid
2026	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Culturele voorzieningen	Onderzoek subsidieregelingen
2026	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Culturele voorzieningen	Onderzoek maatschappelijk vastgoed
2027	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Culturele voorzieningen	Podiumvoorziening in stand houden
2027	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een aantrekkelijke gemeente bordevol met erfgoed	Collectieplan
2027	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een aantrekkelijke gemeente bordevol met erfgoed	Digitaliseren archieven
2027	Dienstverlening en Samenspel	Een aantrekkelijke gemeente bordevol met erfgoed	Velsen als filmlocatie
2027	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	Bekendheid Jeugdfonds vergroten

Periode	Opgaven Visie op Velsen 2050	Programmalijn Cultuurvisie	Onderdeel
2028	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Culturele voorzieningen	Ruimte voor innovatie & experiment
2028	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Culturele voorzieningen	Realisatie schouwburg & PVM
2028	Kwalitatieve groei	Een aantrekkelijke gemeente bordevol met erfgoed	Actualiseren monumentenlijst
2029	Kwalitatieve groei	Een aantrekkelijke gemeente bordevol met erfgoed	Visie cultureel erfgoed
2029	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	Implementatie D&I en Fair Practice
2029	Vergroten kansengelijkheid en meedoen	Een breed en toegankelijk aanbod voor iedereen	Toekomstbestendigheid amateurverenigingen
2029	Regionale Samenwerking	Samenwerkingen	Culturele agenda en gezamenlijk fonds
2029	Regionale Samenwerking	Samenwerkingen	Samenwerking IJmond en MRA

Lijst met bronnen en artikelen

- [Beleef cultuur in Velsen! Cultuurvisie Gemeente Velsen 2020-2024](#)
- [Beleidskader participatie Velsen 2022-2026](#)
- [Begroting gemeente Velsen 2025-2028](#)
- [Koersplan 2022-2025 Bibliotheek Velsen](#)
- [Cultuurconvenant 2025-2028 van ministerie OCW Noord-Holland](#)
- [Subsidieaanvraag 2023 stadsschouwburg en filmtheater Velsen](#)
- [Een bloeiende creatieve industrie in een levendige stad van Bureau Buiten](#)
- [Meer dan de delen programma kunst, cultuur & erfgoed 2019-2024 Metropool Regio Amsterdam](#)
- [Handreiking Meer ruimte voor cultuur Metropool Regio Amsterdam](#)
- [Factsheet culturele voorzieningen IJmond 2025 DSP Groep](#)
- [Culturele voorzieningen in Noord Holland DSP groep](#)
- [Gegevens enquête amateurverenigingen Velsen DSP groep](#)
- [Inventarisatie opbrengsten en kansen regionale cultuurvisie IJmond DSP groep](#)
- [Van schatbare waarde VNG en platform ACCT](#)
- [Samen Cultuur Borgen VNG](#)
- [Regionale cultuurvisie 1.0 IJmond samenwerking](#)
- [Samenspel Velsen](#)
- [GALA gezond en actief leven akkoord](#)
- [Kijk een wat er staat CMK 2025](#)
- [Nieuwe fundamenten cultuureducatie LKCA](#)
- [Op de museale weegschaal 2023 Rijksdienst cultureel erfgoed](#)

